

zmanjšuje, še redkeje pa so tiste, ki jih tudi v celoti natisnejo. Feletarjeva disertacija »Industrija Podravine«, ki jo je založil Savez geografskih društev Hrvatske, je v tem pogledu izjema. Obsežno delo, na 154 straneh velikega formata in z velikim številom barvnih prilog, obravnava na kompleksen način in deloma z regionalnogeografsko metodo razvoj, razmestitev in učinke industrije v treh občinah zgornje Podravine: v Durdjevcu, Koprivnici in Ludbregu. Sree te industrije je živilsko-industrijski SOZD »Podravka« s sedežem v Koprivnici in s številnimi podružnicami in kooperanti širom Podravine in Jugoslavije. Prav temu agroživilskemu in industrijskemu velikanu gre zasluga, da se je to slabo industrializirano ozemlje postopoma uvrstilo med srednje razvite regije SR Hrvatske.

Avtor obravnava industrializacijski proces v Podravini s treh temeljnih vidikov: kateri so bili osnovni razvojni pogoji, kakšne so poglobitve lastnosti današnje industrije in kakšen je bil učinek industrije na prostorske spremembe. Zajeto je prebivalstvo kot podlaga za oblikovanje najvažnejšega industrializacijskega faktorja — delovne sile, kmetijstvo kot surovinska osnova za industrijo, tržišče, združevanje dela in sredstev, prirodno bogastvo in vloga tradicije v industrijski proizvodnji. Avtor obravnava tudi pozitivne in negativne učinke prometnega položaja, industrijske mikrolokacije in vpliv različnih planskih konceptov o industrializaciji. V središču obravnave je vpliv industrije na socioekonomsko preobrazbo regije. Posebno pozornost posveča različnim neskladjem, ki jih je izzval razvoj industrije, med njimi v prvi vrsti zaostajanje kmetijske baze za proizvodnimi kapacitetami.

Delo je metodološko dobro zasnovano, grafično bogato opremljeno, upošteva dosežke industrijske geografije in bi bilo lahko dober vzorec, kako obdelati industrijo in industrializacijo v marsikateri drugi jugoslovanski regiji, ki je doživljala podoben razvoj. Po sodbi ocenjevalca bi avtor lahko zajel obsežnejše ozemlje, morda še spodnji del Podravine, kar bi dalo študiji večjo težo. S tako podrobnim gradivom in dobrim poznavanjem problematike bi se lahko lotil analize prostorskih medindustrijskih odnosov. Opozoriti bi bilo treba tudi na bodoče razvojne možnosti te dokaj samorastniško nastale industrije.

Igor Vrišer

Marija Makarovič, Strojna in Strojanci. Narodopisna podoba koroške hribovske vasi. Založila Mladinska knjiga, Ljubljana 1982, 559 strani.

Obsežna in vsebinsko bogata knjiga o Strojni in Strojancih sodi v tisto zvrst naše strokovno-znanstvene publicistike, ki odstira, podaja in vrednoti prenekatero immanentno, tudi večjemu številu strok sorodno problematiko o našem podeželju in njegovem vsakdanjem življenju. Knjiga je etnološka monografija o hribovskem kmečkem naselju ob naši državni meji na območju jugovzhodne Koroške, v katerem so se ohranile mnoge nekdanje značilnosti materialne in duhovne kulture. Prepletanje oblik in načinov preteklega življenja in dela z novjšimi novostmi, ki čedalje bolj nezadržano prodirajo v to obmejno hribovsko naselje s saminami, daje celotni Strojni podobi spokojne domačnosti.

Vsebina knjige je razdeljena v 16 poglavij, ki jim sledijo še Pogled na Strojance, statistične tabele in preglednice obdelanega anketnega gradiva, slovarček narečnih besed, viri in literatura ter kratek povzetek v angleščini. Za geografijo so zanimive in

dragocene predstavitve naselja predvsem v prvih devetih poglavjih, ki obsegajo polovico knjige.

Po pregledu virov in dosedanje skromne literature o Strojni in njenem prebivalstvu, so že v drugem poglavju predstavljeni osnovni geografski in socialni obrisi naselja. Nato sledi splošni oris družbenih, političnih in gospodarskih sprememb ter posameznih krajevnih dogodkov, ki so pomembneje vplivali na spremembe pri delu in v življenju Strojancev. V četrtem poglavju so prikazane družbena sestava in pomembnejše razlike v socialni slojevitosti prebivalstva (kmet, kmet-delavec, najemnik, dninar, posli in prišleki). V naslednjem poglavju so očitane posamezne sestavine prebivalstvene rasti od leta 1755 do 1981. Sledi poglavje z orisom stavbarstva in stanovanjske kulture. Prikazani so položaj in lega naselja ter posameznih domov, njihove fiziognomske značilnosti, razporeditev stavb v okviru posameznega doma, osnovno gradivo domov itd. Posebej so prikazane nekatere značilnosti kmečkih hiš in gospodarskih poslopij kakor tudi nekdanje in današnje funkcije njihovih posameznih prostorov.

V sedmem poglavju, ki je tudi najobsežnejše, *Viri za preživetje*, je podrobno opisano gospodarstvo strojanskih domačij. Prikazano je pridobivanje plodne zemlje (novine), oblike nekdanjega in današnjega poljedelstva, kolobarjenje kakor tudi pomen posamezne veje živinoreje. Ovrednoteno je sadjarstvo, ki je bilo v glavnem namenjeno domačim potrebam; večino sadja so predelali v jabolčnik ali hruškovec ter žganje. Na kratko je predstavljeno nabiralništvo pa gozdarstvo, ki je že stoletje vključeno v sestavni del strojanskih kmetij. Orisane so tudi zvrsti obrti, ki so bile namenjene domačim hišnim in drugim gospodarskim potrebam domačij.

Osmo poglavje, z naslovom *Delo*, nas seznaja z značilnostmi kmečkih opravil v različnih letnih časih. Razporeditev in delitev dela, delovni čas oziroma njegov letni koledar so podrobno in zanimivo predstavljeni v enoletnem delovnem dnevniku srednje velike Zabrnikove domačije (40 ha).

Naslednja poglavja prikazujejo poglobljene življenjske mejnike, medsebojne odnose v družini, stike in sodelovanje med sosedi in vaščani, pa oblike družabnega življenja, znanje, obzorje in ustvarjalnost, domače zdravstvo in zdravilstvo ter verovanje.

Knjiga o Strojni in Strojancih je kompleksno delo o naselju in ljudeh ter njihovi zemlji. Na nevsiljiv način predstavi različne oblike sožitja človeka z okoljem, pa vzroke za najrazličnejše oblike in načine nekdanjega polikulturalnega poljedelstva in samoskrbne usmerjenosti strojanskih domačij ter njihovo preobrazbo v novejšem času. Skratka, knjiga nam v sistematični obliki ponuja ogromno stvarnega in dragocenega gradiva o naselju, njegovi včerajšnji in današnji podobi, o gospodarskem razvoju, prikazuje pa tudi človeka z vsemi njegovimi stvariteljskimi sposobnostmi in fizičnimi tečaji.

M. Natek

Fanči Šarf, Občina Gornja Radgona. Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja — 20. stoletje. Izdal Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Univerze E. Kardelja v Ljubljani, 107 strani, Ljubljana 1982.

Pred nami je že tretja knjižica etnološke topografije slovenskega etničnega ozemlja in je namenjena predstavitvi radgonske občine. Tako kot je bilo načrtano v vsebinski